

Пилипенко Євгенія Олексіївна

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ ОСОБАМИ, ЯКІ КЕРУЮТЬ ГУЖОВИМ ТРАНСПОРТОМ, АБО ПОГОНИЧАМИ ТВАРИН

Гужовий транспорт – вид дорожнього (безрейкового) транспорту, як вантажного, так і пасажирського, в якому транспортні засоби (вози) приводяться до руху тваринами. Як тяглові тварини використовуються коні, воли, буйволи, віслюки, мули, олені та ін. Назва пов'язана зі словом «гуж» – ремінь для з'єднання хомута з голоблями; існує також прислівник «гужем», тобто «гужовим транспортом».

Погонич тварин – той, хто поганяє, супроводжує запряжених або нав'ючених тварин (коней, волів і т. ін.), а також той, хто супроводжує худобу, коней, коли їх переганяють куди-небудь.

Також про визначення поняття «погонич тварин» йдеться мова у Конвенції про дорожній рух від 08 листопада 1968 року, відповідно до якої «термин «водителъ» («погонщик») означает всякое лицо, управляющее транспортным средством, автомобилем и т.д. (включая велосипеды) или ведущее по дорогам скот, стада, упряжных, вьючных или верховых животных».

Обов'язки погоничів тварин та осіб, які керують гужовим транспортом, закріплені ст. 19 Закону України «Про дорожній рух». Отже, відповідно до положень даної статті погоничі тварин і особи, які керують гужовим транспортом зобов'язані:

- не залишати тварин на проїзній частині без догляду, не переганяти тварин через залізничні колії та дороги, вулиці поза спеціально відведеними місцями, а також через проїзну частину в темний час доби і в умовах недостатньої видимості;

- візки (сани) повинні бути обладнані світловідбивними пристроями, а в темний час доби – і ліхтарями.

Також, основні вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин закріплені у розділі № 7 Правил дорожнього руху. Зокрема:

- 1) керувати гужовим транспортом та переганяти тварин по дорозі дозволяється особам, не молодшим 14-річного віку;

- 2) гужовий віз (сани) повинен бути обладнаний світлоповертачами: спереду білого кольору, ззаду – червоного;

- 3) для руху в темну пору доби та в умовах недостатньої видимості на гужовому транспорті необхідно увімкнути ліхтарі: спереду – білого кольору, ззаду – червоного кольору, що встановлюються з лівого боку воза (саней);

4) у разі виїзду на дорогу з прилеглої території або з другорядної дороги в місцях з обмеженою оглядовістю водій воза (саней) повинен вести тварину за вуздечку, повід;

5) перевозити людей гужовим транспортом дозволяється за наявності умов, які б виключали можливість перебування пасажирів за боковими та задніми габаритами транспортного засобу;

б) переганяти стадо тварин по дорозі дозволяється лише у світлу пору доби, при цьому залучається така кількість погоничів, щоб можна було направляти тварин якомога ближче до правого краю дороги і не створювати небезпеку та перешкод іншим учасникам дорожнього руху;

7) особам, що керують гужовим транспортом, і погоничам тварин забороняється:

а) рухатися по автомобільних дорогах державного значення (за можливості рухатися автомобільними дорогами місцевого значення);

б) використовувати вози, не обладнані світлоповертачами, без ліхтарів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості;

в) залишати на смузі відведення дороги тварин без нагляду та випасати їх;

г) вести тварин по дорогах з удосконаленим покриттям, якщо поруч є інші дороги;

г) переганяти тварин по дорогах у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості;

д) переганяти тварин через залізничні колії і дороги з удосконаленим покриттям поза спеціально відведеними місцями.

8) особи, які керують гужовим транспортом, і погоничі тварин зобов'язані виконувати вимоги інших пунктів Правил дорожнього руху, що стосуються водіїв і пішоходів і не суперечать вимогам розділу № 7.

Також певні вимоги до переїздів та перевезень гужовим транспортом викладені у правилах охорони праці у сільськогосподарському виробництві, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 29 серпня 2018 року № 1240, відповідно до яких:

1) запрягати коней дозволяється лише у справний гужовий транспорт. Гужовий транспорт, який використовується в гірській місцевості, має бути забезпечений додатковим гальмовим пристроєм;

2) керувати гужовим транспортом та переганяти тварин по дорозі дозволяється працівникам, які досягли 14-річного віку;

3) працівники, які керують гужовим транспортом, повинні мати знання щодо роботи в складних умовах, знати транспортні маршрути, можливість об'їзду небезпечних зон, виконувати інші вимоги, що стосуються водіїв і пішоходів;

4) гужовий транспорт має бути обладнаний сидіннями, розміщеними таким чином, щоб кінь не міг дістати їздового задньою ногою;

5) не дозволяється:

- використовувати гужовий транспорт без гальмівних пристроїв, без ліхтарів у темний час доби та за умов недостатньої видимості;

- залишати на смузі відведення дороги тварин без нагляду;

- переїжджати через залізничні колії та дороги з покращеним покриттям поза спеціально відведеними місцями;

- переміщення автомагістралями і дорогами для автомобілів, якщо поруч є інші дороги;

- виконувати інші дії, що суперечать вимогам Правил дорожнього руху;

6) під час завантажування і розвантажування гужового транспорту коней потрібно прив'язувати;

7) коні, зайняті на транспортних роботах, мають бути підковані. До роботи слід допускати здорових коней із хорошим зором;

8) спускаючись зі схилу, не можна сідати в гужовий транспорт, підтримувати або підпирати його руками, намотувати віжки на руку, тулуб;

9) під час використання гужового транспорту в темний час доби або за умов недостатньої видимості вози (сани) мають бути облаштовані світловідбивачами відповідно до вимог Правил дорожнього руху;

10) не дозволяється залишати тварин, запряжених у сільськогосподарське знаряддя, неприв'язаними без їздових навіть у разі нетривалої зупинки.

Не зважаючи на те, що і Правилами дорожнього руху, і Законом України «Про дорожній рух» закріплюються вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом, законодавець не відносить їх до учасників дорожнього руху, адже відповідно до визначення «учасник дорожнього руху» до цієї категорії осіб законодавець відносить пішохода, водія, пасажирів, погонича тварин, велосипедиста, а також особу, яка рухається в кріслі колісному.

Тому, вважаємо, слід доповнити визначення «учасник дорожнього руху» такою категорією, як особа, яка керує гужовим транспортом і викласти його у розділі № 1 Правил дорожнього руху і ст. 14 Закону України «Про дорожній рух» у такій редакції:

*«учасник дорожнього руху – особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин, **особа, яка керує гужовим транспортом**, велосипедист, а також особа, яка рухається в кріслі колісному».*

Крім того, у розділі № 1 «Загальні положення» Правил дорожнього руху відсутні визначення понять «погонич тварин» та «гужовий транспорт».

Оскільки ці поняття мають безпосереднє відношення до визначення та трактування поняття учасника дорожнього руху, мають істотне значення для притягнення особи до адміністративної відповідальності та враховуючи той факт, що визначення інших категорій учасників дорожнього руху, які охоплюються цим поняттям, вже містяться у загальних положеннях Правил дорожнього руху, слід доповнити розділ № 1 Правил дорожнього руху визначеннями понять «погонич тварин» і «гужовий транспорт» та викласти їх у такій редакції:

*«**гужовий транспорт** – вид дорожнього (безрейкового) транспорту, як вантажного, так і пасажирського, в якому транспортні засоби (вози, сани) приводяться до руху тваринами;*

*«**погонич тварин** – особа, яка поганяє, супроводжує запряжених або нав'ючених тварин (коней, волів і т. ін.), у тому числі, перебуваючи на них*

верхи, а також той, хто супроводжує свійських тварин, коли їх переганяють у межах автомобільних доріг».

Відповідальність за порушення Правил дорожнього руху з боку погоничів тварин та осіб, які керують гужовим транспортом закріплюється ч. 2 ст. 127 КУпАП. Якщо ж вищезазначені особи порушили Правила дорожнього руху, перебуваючи у стані сп'яніння, то такі їх дії будуть кваліфікуватися за ч. 3 ст. 127 КУпАП.

У разі, якщо порушення Правил дорожнього руху погоничами тварин та особами, що керують гужовим транспортом призведуть до створення аварійної обстановки, то такі дії кваліфікуватимуться за ч. 4 ст. 127 КУпАП.

Що стосується складу адміністративних правопорушень, передбачених чч. 2, 3 та 4 ст. 127 КУпАП, то безпосереднім об'єктом такого делікту є суспільні відносини у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Що стосується кваліфікації дій погоничів тварин та осіб, які керують гужовим транспортом, у разі, якщо порушення ними Правил дорожнього руху призведуть до шкідливих наслідків, а саме спричинять пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна, то тут слід враховувати певну особливість: якщо вищезазначені дії вчинять погоничі тварин, то їх діяння кваліфікуватимуться за ст. 124 КУпАП.

У свою чергу, якщо порушення Правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна, вчинили особи, які керують гужовим транспортом, то нести відповідальність за ст. 124 КУпАП вони не будуть, оскільки відповідно до положень чинного адміністративного законодавства України суб'єктом правопорушення, передбаченого ст. 124 КУпАП може бути тільки учасник дорожнього руху. Проте, згідно з Правилами дорожнього руху та Законом України «Про дорожній рух», особи, які керують гужовим транспортом не є учасниками дорожнього руху, не охоплюються цією категорією, а тому і нести відповідальність за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 124 КУпАП вони не можуть.

Дана ситуація свідчить про наявність певних недоліків у законодавстві України у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху та ще раз підтверджує думку щодо необхідності внесення змін до Правил дорожнього руху та Закону України «Про дорожній рух» в частині включення до визначення «учасник дорожнього руху» особи, яка керує гужовим транспортом.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про дорожній рух : Конвенція, Міжнародний документ Організації Об'єднаних Націй від 08.11.1968 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_041#Text (дата звернення: 01.11.2020).

2. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-XII. (Дата оновлення: 16.10.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#n16> (дата звернення: 01.11.2020).

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. (Дата оновлення: 13.08.2020). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 01.11.2020).

4. Про Правила дорожнього руху: постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. № 1306. (Дата оновлення: 29.07.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#n308> (дата звернення: 01.11.2020).

5. Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві: наказ Міністерства соціальної політики України від 29.08.2018 р. № 1240. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1090-18#Text> (дата звернення: 01.11.2020).

6. Гужовий транспорт: визначення. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 01.11.2020).

7. Погоня тварин: визначення. URL: https://ukrainian_explanatory.academic.ru/ (дата звернення: 01.11.2020).

Пилипенко Євгенія Олексіївна

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук

Атаманенко Юлія Юріївна

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат технічних наук

ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Задля ефективного виконання покладених на поліцію обов'язків у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, а також охорони прав і свобод людини, поліцейські підрозділи використовують спеціальні засоби як один із різновидів поліцейських заходів примусу. Перелік таких засобів є вичерпним, а це свідчить тільки про те, що поліцейські за жодних обставин не можуть застосовувати інші заходи примусу. Однак, у поліцейській діяльності існують чимало випадків, коли для захисту життя та здоров'я людини, а також припинення чи протидії певних правопорушень, у тому числі з використанням транспортних засобів, необхідне використання інших технічних приладів, що наразі відсутні у підрозділах Національної поліції України. Не виключення є випадки, коли задля порятунку життя та здоров'я людини або подолання злісної непокори законному розпорядженню або вимозі поліцейського при виконанні